

Delmål för de sju strategiska utvecklingsmålen

Alla delmål ska, i likhet med huvudmålet, uppnås senast år 2030.

Delmålen för de strategiska utvecklingsmålen beslutas av utvecklings- och hållbarhetsrådet.

Strategiskt utvecklingsmål 1:

[Välmående människor vars inneboende resurser växer](#)

Att blomstra handlar om något djupare än materiell välfärd och att allt skulle vara roligt jämt. I det åländska samhället skapas förutsättningar för människor att komma till sin rätt och att trivas.

- 1.1 Alla vuxna har tillgång till meningsfullt arbete, avlönat eller ej, med anständiga arbetsvillkor och ersättningsnivåer/löner som möjliggör egen försörjning.
- 1.2 Alla barn är välmående och har tillgång till trygga uppväxtmiljöer som odlar god fysisk och psykisk hälsa. Alla barn har tillgång till en skola där man lär sig vara människa i ett hållbart samhälle (*se vidare beskrivning i agendan, s 11*). Grund- och gymnasieskolan ska vara i framkant i nationell och internationell jämförelse.
- 1.3 Alla vuxna tar, efter bästa förmåga, ansvar för sin egen hälsa och upplever sig välmående – motionerar, avstår från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra droger.
- 1.4 Alla, oavsett kön och ålder, har tillgång till en samtalspartner/stödperson
- 1.5 Vård och omsorg är individuellt behovsanpassad sjukvård och sjukfrånvaro-dagarna är minimerade.
- 1.6 Samhällsbyggnaden: välkomnande trygg närmiljö, rekreation, servicepunkter m m - en god och attraktiv boendemiljö.
- 1.7 Alla vuxna, oavsett om de vuxit upp på Åland eller flyttat in senare i livet, har chansen att skaffa sig kunskaper, i mån av möjlighet att ta de till sig, om hållbar utveckling, hållbara livsstilar och konsumtionsmönster, mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, aktivt medborgarskap och främjande av fredliga relationer.

Strategiskt utvecklingsmål 2:

[Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället](#)

Inga varaktiga framsteg kan nås i ett sammanhang präglad av konflikt och våld. Välgrundad mellanmänsklig tillit och fredliga relationer utgör grunden för långsiktig bärkraft.

- 2.1 Alla, oavsett ålder eller kön, känner tillit till såväl människor som samhällsinstitutioner.
- 2.2 Samhället präglas av fredliga relationer. Alla arbetar aktivt för att avskaffa alla former av fysiskt, sexuellt och verbalt våld, särskilt i nära relationer.
- 2.3 Samhället karaktäriseras av ett demokratiskt ledarskap med goda förutsättningar för att agera ledare i våra egna liv och i föräldraskapet.

- 2.4 Samhället inkluderar systematiskt alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, ursprung, religion, annan övertygelse eller ekonomisk ställning, i det sociala, ekonomiska och politiska livet.
- 2.5 Inga hushåll lever i en ekonomiskt utsatt position. Inkomstillväxten är högre för de 40 % som har lägst inkomster.
- 2.6 Lika arbete ersätts med lika lön.
- 2.7 Alla ungdomar och inflyttade, oavsett ålder, studerar alternativt försörjer sig på egen hand.
- 2.8 Jämställdhet och jämlikhet har uppnåtts, bland annat genom att såväl kvinnor, män och inflyttade är representerade i beslutande organ i både offentlig och privat sektor. Hushållsarbetet fördelas jämnt mellan de vuxna.
- 2.9 Makt, inflytande och resurser är jämlikt fördelade, korruption förekommer inte. Högt valdeltagande.
- 2.10 Samhället är tillgängligt för alla, och både boende och besökare med någon form av funktionsnedsättning beaktas i alla samhällsområden.
- 2.11 Inflytande och delaktighet i all samhällsbyggnad, planering och fysiska strukturer prioriteras högt, med en kontinuerlig och inkluderande dialog.
- 2.12 Föreningslivet/civilsamhället är en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligandet av visionen.

Strategiskt utvecklingsmål 3:

[Allt vatten har god kvalitet](#)

Vatten är en grundförutsättning för allt liv. På Åland finns en utbredd insikt om betydelsen av ett friskt Östersjön med alla dess vikar samt tillgången till friska sjöar för rent dricksvatten.

- 3.1 Alla på Åland har kunskap om och tar ansvar för att åländska vatten uppnår god kvalitet.
- 3.2 Ålands röst i Östersjön är proaktiv. Åländska aktörer och individer samverkar med övriga Östersjöregionen för att påverka och uppnå vatten av god kvalitet.
- 3.3 Näringslivet på Åland använder hållbara cirkulära lösningar och bidrar till minst halverade utsläpp av näringsämnen till 2030 (jämfört med 2015).
- 3.4 Hänsyn till klimatförändring och dess konsekvenser integreras i alla utvecklings- och planeringsprocesser som påverkar vattenbruk och havsanvändning.
- 3.5 Människoskapade nettoutsläpp av fosfor och kväve till vatten har minst halverats år 2030 (jämfört med 2015).
- 3.6 Internbelastningen av fosfor i sjöar och vikar har identifierats och åtgärder pågår för minskningar.
- 3.7 Människoskapade kretsloppen av näringsämnen är till största delen slutna. Åland är ledande i Östersjöregionen gällande cirkulärt omhändertagande av näringsämnen 2030 och exportör av näringsämnen 2051.

- 3.8 Läckage av farliga ämnen, såsom läkemedel, växtskyddsmedel, hushållskemikalier, mikroplaster och gifter till vattenmiljön har minskat till icke skadliga nivåer. Nedskräpningen av vattenmiljön har upphört.
- 3.9 Ett samlat helhetsperspektiv på VA-användningen som säkerställer att handlingsplaner och åtgärder innebär förbättringar av vattenkvaliteten.

Strategiskt utvecklingsmål 4:

[Ekosystem i balans och biologisk mångfald](#)

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund. Biologisk mångfald bidrar till ökad motståndskraft i ekosystemen.

- 4.1 Alla som bor och verkar på Åland har insikten om att djur, växter och ekosystem har ett egenvärde i sig själva. Kunskap om biologisk mångfald, ekosystem i balans samt särskilt värdefulla arter och biotoper är hög inom alla samhällssektorer.
- 4.2 Ekosystem och biologisk mångfald är integrerade i alla utvecklings- och planeringsprocesser för mark- och havsanvändning (s.k. regional grönstruktur) och används som redskap för att mildra effekter av klimatförändringarna, motverka habitatfragmentering och -förstöring samt säkerställa gröna korridorer.
- 4.3 Miljöpåverkan av invasiva arter är så låg att på Åland naturligt förekommande arter och biotoper inte hotas.
- 4.4 Havs-, kust- och landområden samt särskilt skyddsvärda biotoper och arter på Åland är skyddade minst till den nivå och omfattning som EU:s regelverk kräver.
- 4.5 Naturförlusten har avstannat. Områden där särskilt skyddsvärda biotoper eller arter tidigare förekommit har antingen återställts eller så har dessa arter och biotoper återinförts eller återskapats inom områden som särskilt lämpar sig för dessa förekomster.

Strategiskt utvecklingsmål 5:

[Attraktionskraft för boende, besökare och företag](#)

Attraktionskraft förutsätter framåtrörelse. En annan förutsättning är en användning av ordet "vi" på ett välkomnande sätt: det är ett "vi" som är till för alla som vill bo och verka på Åland, och det är ett "vi" som öppnar upp för världen.

- 5.1 Åland ska ha 35 000 invånare.
- 5.2 Åland ska ha 14 000 arbetsplatser i privata näringslivet.
- 5.3 Åland ska ha 300 000 övernattande besökare årligen*.

* I kommersiell logianläggning. Besökare främst från närregionerna.

Strategiskt utvecklingsmål 6: [Kraftigt minskad klimatpåverkan](#)

Åland ska vara klimatneutralt senast år 2035.* Syftet är att leva upp till Parisavtalet och ta ansvar för kommande generationer. Samtidigt skapas nya tillväxtmöjligheter och stärkt konkurrenskraft.

6.1 80 % lägre växthusgasutsläpp (exklusive övrig sjöfart**) jämfört med 2005.

6.2 50 % lägre växthusgasutsläpp från vägtrafiken jämfört med 2005.

6.3 100 % av elanvändningen kommer från fossilfria energikällor.

6.4 Ingen fossil uppvärmning av byggnader.

* Utsläppen av växthusgaser minskar och upptaget i kolsänkor ökar så att utsläppen senast år 2035 är högst lika stora som upptaget. Upptaget fortsätter därefter att öka medan utsläppen fortsätter att minska.

** All sjöfart utom skärgårdsfärjorna.

Strategiskt utvecklingsmål 7: [Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster](#)

Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster är en tvärgående fråga, som bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål. Med konsumtion avses såväl privatpersoners, offentlig sektors, företags som andra organisationers konsumtion av både varor och tjänster.

7.1 Mängden avfall som uppkommer på Åland har minskat till max 1,2 ton per person per år.

7.2 Alla organisationer arbetar mot att deras varor, tjänster och inköp ryms inom de fyra hållbarhetsprinciperna.

7.3 Alla offentliga organisationer praktiserar hållbar offentlig upphandling.

7.4 Alla bygger och renoverar på ett hållbart sätt.

7.5 Nyttodjurens naturliga beteende främjas genom att deras naturliga behov som mat och rörelse tillgodoses.

7.6 Åtminstone 80 % av befolkningen har en resurssnål och återanvändande livsstil.

7.7 Åtminstone 80 % av befolkningen äter en hälsosam kost enligt aktuella näringsrekommendationer.

7.8 Åtminstone 80 % av befolkningen äter en stor andel lokalproducerade livsmedel.

7.9 Alla reser och vistas utomlands på ett hållbart sätt.

7.10 Åtminstone 80 % av befolkningen undviker att köpa varor som innehåller skadliga kemikalier.